

# WPROWADZENIE DO PRAWA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Rafał Woźniak

---

SERIA AKADEMICKA

# WPROWADZENIE DO PRAWA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Rafał Woźniak

---

---

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

**proinfo.pl**  
księgarnia internetowa

*Stan prawny na 8 lipca 2019 r.*

Recenzent

*Dr hab. Patrycja Zawadzka, prof. UW*

Wydawca

*Joanna Dzwonnik*

Redaktor prowadzący

*Paulina Staniszevska-Chudzik*

Opracowanie redakcyjne

*Michał Dymiński*

Projekt okładek serii

*Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski*

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

The logo for 'prawolubni' features the word in a lowercase, serif font. A small heart symbol is positioned above the letter 'i'. Below the text is a decorative horizontal line with a wavy, wave-like pattern.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ  
Więcej na [www.legalnakultura.pl](http://www.legalnakultura.pl)  
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8187-000-9

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: [ksiazki@wolterskluwer.pl](mailto:ksiazki@wolterskluwer.pl)

[www.wolterskluwer.pl](http://www.wolterskluwer.pl)

księgarnia internetowa [www.profinfo.pl](http://www.profinfo.pl)

# SPIS TREŚCI

Wstęp .....	11
Wykaz skrótów .....	13
<b>Rozdział I</b>	
<b>Zagadnienia ogólne .....</b>	<b>17</b>
Literatura .....	17
1. Źródła papierów wartościowych .....	18
2. Funkcje papierów wartościowych .....	19
2.1. Wprowadzenie .....	19
2.2. Funkcje ogólne .....	20
2.3. Funkcje szczególne .....	20
3. Pojęcie papierów wartościowych .....	22
3.1. Informacje ogólne .....	22
3.2. Teoria szerokiego ujęcia papieru wartościowego .....	23
3.3. Teoria wąskiego ujęcia papieru wartościowego .....	24
3.4. Teoria pośrednia ujęcia papieru wartościowego .....	24
3.5. Klauzule dokumentowe .....	25
3.6. Poglądy polskiej doktryny .....	26
4. Zasada <i>numerus clausus</i> .....	27
4.1. Poglądy dotyczące obowiązywania zasady <i>numerus clausus</i> .....	27
4.2. Obowiązywanie zasady <i>numerus clausus</i> na rynku kapitałowym .....	29
4.3. Instrumenty finansowe a papiery wartościowe .....	29
<b>Rozdział II</b>	
<b>Powstanie, rodzaje i dematerializacja papierów wartościowych .....</b>	<b>33</b>
Literatura .....	33
1. Powstanie papierów wartościowych .....	33
1.1. Teoria kreacyjna .....	34
1.2. Teoria dobrej wiary .....	34
1.3. Teoria emisyjna .....	35
1.4. Teoria umowna .....	35

2. Rodzaje papierów wartościowych .....	36
3. Dematerializacja .....	39
3.1. Informacje ogólne.....	39
3.2. Początki dematerializacji .....	40
3.3. Współczesne regulacje polskie .....	41
4. Rodzaje dematerializacji.....	41
4.1. Dematerializacja pierwotna i wtórna .....	41
4.2. Dematerializacja dobrowolna i obligatoryjna .....	42
5. Zniesienie dematerializacji.....	43
6. Umorzenie papierów wartościowych .....	45
7. Przenoszenie praw z papierów wartościowych .....	46
7.1. Informacje ogólne.....	46
7.2. Przeniesienie papierów wartościowych imiennych.....	46
7.3. Przeniesienie papierów wartościowych na zlecenie .....	47
7.4. Przeniesienie papierów wartościowych na okaziciela.....	47

### Rozdział III

<b>Weksle</b> .....	49
Literatura .....	49
1. Rodzaje weksli.....	49
1.1. Informacje ogólne.....	49
1.2. Weksel trasowany.....	50
1.3. Weksel własny.....	51
1.4. Weksel <i>in blanco</i> .....	52
2. Zasady, cechy i funkcje weksli .....	54
2.1. Informacje ogólne.....	54
2.2. Zasady prawa wekslowego.....	54
2.3. Cechy weksla .....	55
2.4. Funkcje weksla .....	55
3. Przenoszenie praw z weksla .....	56
3.1. Pojęcie indosu .....	56
3.2. Forma i funkcje indosu.....	58
3.3. Rodzaje indosów.....	59
4. Przyjęcie weksla .....	61
5. Poręczenie wekslowe (awal) .....	63
5.1. Istota awalu.....	63
5.2. Forma awalu .....	64
5.3. Odpowiedzialność awalisty .....	65
6. Płatność i zapłata weksla .....	66
7. Poszukiwanie zwrotne .....	68
8. Protest wekslowy .....	70
9. Wyręczenie wekslowe .....	72

**Rozdział IV**

<b>Czeki</b> .....	75
Literatura.....	75
1. Wprowadzenie.....	75
2. Rodzaje i funkcje czeku.....	76
3. Wystawienie czeku.....	78
4. Przenoszenie praw z czeków.....	80
5. Poręczenie czekowe.....	81
6. Realizacja praw z czeku.....	82

**Rozdział V**

<b>Obligacje</b> .....	85
Literatura.....	85
1. Definicja obligacji, źródła prawa.....	86
1.1. Definicja obligacji.....	86
1.2. Obligacja jako deklaracyjny papier wartościowy.....	88
1.3. Dokument obligacji i obligacje zdematerializowane.....	88
1.4. Źródła prawa.....	91
2. Klasyfikacja obligacji.....	92
3. Funkcje obligacji.....	94
4. Emitenci obligacji.....	95
5. Zbywalność obligacji.....	97
6. Rodzaje obligacji.....	97
6.1. Obligacje partycypacyjne.....	98
6.2. Obligacje zamienne i z prawem pierwszeństwa.....	99
6.3. Obligacje podporządkowane.....	100
6.4. Obligacje wieczyste.....	101
6.5. Obligacje przychodowe.....	101
7. Proces emisji obligacji.....	103
7.1. Emisja obligacji.....	103
7.2. Agent emisji.....	105
8. Zabezpieczenie obligacji.....	107
9. Warunki emisji i dokument obligacji.....	109
9.1. Definicja.....	109
9.2. Zakres warunków emisji.....	109
9.3. Zmiana warunków emisji.....	111
9.4. Cel emisji.....	113
10. Zgromadzenie obligatariuszy.....	114
11. Wykup obligacji.....	119

**Rozdział VI**

<b>Listy zastawne</b> .....	121
Literatura.....	121
1. Rodzaje listów zastawnych.....	122
2. Funkcje i źródło.....	124
3. Natura jurydyczna listów zastawnych.....	125
4. Forma listów zastawnych.....	125
5. Emisja listów zastawnych.....	126
6. Zabezpieczenie listów zastawnych przez przywileje banku hipotecznego....	129
7. Wierzytelności z listu zastawnego.....	132
8. Możliwość wcześniejszego wykupu.....	133
9. Nadzór nad bankiem hipotecznym.....	135

**Rozdział VII**

<b>Inne wierzyielskie papiery wartościowe</b> .....	139
Literatura.....	139
1. Bankowe papiery wartościowe.....	139
2. Obligacje skarbowe.....	142
3. Bony skarbowe i skarbowe papiery wartościowe.....	145
4. Papiery wartościowe emitowane przez NBP.....	146

**Rozdział VIII**

<b>Towarowe papiery wartościowe</b> .....	149
Literatura.....	149
1. Konosamenty.....	149
2. Dowody składowe.....	154

**Rozdział IX**

<b>Akcje</b> .....	157
Literatura.....	157
1. Pojęcie.....	157
1.1. Akcja jako ułamek kapitału zakładowego.....	158
1.2. Akcja jako prawo podmiotowe.....	158
1.3. Akcja jako papier wartościowy.....	159
1.4. Wartość akcji.....	159
2. Dokument akcji.....	160
2.1. Forma dokumentu akcji.....	160
2.2. Księga akcyjna.....	161
3. Rodzaje akcji.....	161
3.1. Akcje na okaziciela i akcje imienne.....	162
3.2. Akcje zwykłe i uprzywilejowane.....	162
3.3. Akcje aportowe i gotówkowe.....	164

3.4. Akcje nieme i akcja „złota” .....	164
3.5. Akcje własne.....	164
4. Rozporządzanie akcją i umorzenie akcji .....	166
4.1. Rozporządzanie akcją .....	166
4.2. Umorzenie akcji.....	167
4.3. Unieważnienie akcji.....	167
5. Walne zgromadzenie.....	168
6. Obowiązki związane ze znacznymi pakietami akcji spółek publicznych ....	174
6.1. Obowiązki informacyjne.....	174
6.2. Obowiązki związane z nabywaniem znacznych pakietów akcji spółek publicznych .....	176
 <b>Rozdział X</b>	
<b>Certyfikaty inwestycyjne.....</b>	<b>181</b>
Literatura .....	181
1. Wprowadzenie .....	181
2. Natura jurystyczna certyfikatu .....	183
3. Zdolność emisyjna.....	184
4. Forma certyfikatu.....	188
 <b>Rozdział XI</b>	
<b>Papiery wartościowe na rynku kapitałowym.....</b>	<b>191</b>
Literatura .....	191
1. Wprowadzenie .....	191
2. Publiczne oferowanie papierów wartościowych .....	192
3. Obowiązki informacyjne emitentów .....	195
3.1. Informacje poufne.....	195
3.2. Informacje bieżące i okresowe.....	197





## WSTĘP

Papiery wartościowe stanowią istotny element współczesnych stosunków gospodarczych, a ich obecność w obrocie nie jest niczym zaskakującym. Jednocześnie istotny rozwój gospodarki rynkowej w ostatnich kilku dekadach spowodował nie tylko wzrost znaczenia papierów wartościowych w życiu powszechnym, ale i zwiększył zainteresowanie przedstawicieli prawa. Niniejsze opracowanie stanowi syntetyczne omówienie regulacji odnoszących się do papierów wartościowych.

Celem niniejszego opracowania jest przede wszystkim przybliżenie prawa papierów wartościowych. Z tego też powodu czytelnik znajdzie w opracowaniu omówienie podstaw instytucji prawa papierów wartościowych. Osobom zainteresowanym szczegółowym poznaniem tej jakże interesującej tematyki, w szczególności rozważań teoretycznych prezentowanych w literaturze, polecam przede wszystkim tomy 18 i 19 Systemu Prawa Prywatnego pod red. prof. A. Szumańskiego (*System prawa prywatnego*, t. 18, red. A. Szumański, Warszawa 2016 oraz *System prawa prywatnego*, t. 19, red. A. Szumański, Warszawa 2006), poświęcone papierom wartościowym. Dodatkowo osoby zainteresowane pogłębią swoją wiedzę i znajdą odpowiedzi na pytania, jakie – mam nadzieję – pojawią się przy lekturze niniejszego podręcznika, w komentarzach do ustaw regulujących poszczególne typy papierów wartościowych.

Przygotowując niniejszy podręcznik, podjęto decyzję o podkreśleniu praktycznych aspektów związanych z poszczególnymi typami papierów wartościowych. To podejście wpływa na sposób prezentacji informacji zawartych w niniejszym opracowaniu.

Podręcznik został podzielony na obszary. Część pierwsza zawiera omówienie części ogólnej papierów wartościowych. Celem tej części, zawartej w rozdziałach I i II, jest przybliżenie czytelnikowi podstawowych instytucji prawa papierów wartościowych. Rozdziały III–VII zawierają omówienie podstawowych wierzytelnych papierów wartościowych, takich jak weksle, czek, obligacje, listy zastawne, bankowe papiery wartościowe czy skarbowe papiery wartościowe. Rozdział VIII ma na celu omówienie towarowych papierów wartościowych, takich jak konosamenty i dowody składowe. Z uwagi na zmiany w prawie w 2011 r. część dotycząca dowodów składowych ma charakter historyczny i jedynie dydaktyczny. W kolejnych rozdziałach omówiono udziałowe papiery

wartościowe, tj. akcje i certyfikaty inwestycyjne. Całość kończy rozdział, omawiający kluczowe regulacje związane z obrotem papierami wartościowymi na rynku kapitałowym. W tym ostatnim przypadku celowo, jedynie szczegółowo omówiłem zagadnienia związane z papierami wartościowymi na rynku kapitałowym. Osoby zainteresowane powyższą tematyką odsyłam do istniejących opracowań, w tym podręcznikowego opracowania A. Chłopeckiego i M. Dyla (A. Chłopecki, M. Dyl, *Prawo rynku kapitałowego*, Warszawa 2017).

Z uwagi na formę opracowania oraz w celu uczynienia go bardziej dostępnym w podręczniku zrezygnowano ze szczegółowego dokumentowania warsztatu badawczego. W szczególności w dużej części pominięto stosowanie przypisów i innych odwołań do literatury i orzecznictwa. Znaczną część poglądów wyrażonych w tym podręczniku autor zaczerpnął z opracowań wskazanych w spisach literatury, umieszczonych na początku każdego z rozdziałów.

Podręcznik niniejszy przeznaczony jest dla studentów kierunków prawniczych i ekonomicznych, a także dla wszystkich tych osób, które pragną poznać podstawy prawne regulujące papiery wartościowe.

Opracowanie uwzględnia stan prawny na 8 lipca 2019 r.

## WYKAZ SKRÓTÓW

### Akty normatywne

- d.u.u.d. – dekret z 10.12.1946 r. o umarzaniu utraconych dokumentów (Dz.U. z 1947 r. Nr 5, poz. 20) – uchylony
- dyrektywa 2003/71/WE – dyrektywa 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 4.11.2003 r. w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych i zmieniająca dyrektywę 2001/34/WE (Dz.Urz. UE L 345, s. 64, ze zm.)
- dyrektywa 2003/6 – dyrektywa 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 28.01.2003 r. w sprawie wykorzystywania poufnych informacji i manipulacji na rynku (nadużyć na rynku), (Dz.Urz. UE L 96, s. 16, ze zm.) – uchylona
- dyrektywa 2003/124 – dyrektywa Komisji 2003/124/WE z 24.12.2003 r. wykonująca dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie definicji i publicznego ujawniania informacji wewnętrznych oraz definicji manipulacji na rynku (Dz.Urz. UE L 339, s. 70, ze zm.) – uchylona
- dyrektywa 2004/25/WE – dyrektywa 2004/25/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.04.2004 r. w sprawie ofert przejęcia (Dz.Urz. UE L 142, s. 12, ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145)
- k.m. – ustawa z 18.09.2001 r. – Kodeks morski (Dz.U. z 2018 r. poz. 2175 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.)
- p.p.o.p.w. – ustawa z 21.08.1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz.U. z 2005 r. Nr 111, poz. 937 ze zm.) – uchylona
- pr. bank. – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.)
- pr. czek.  
pr. upad. – ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo czekowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 462)
- pr. upad. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 498 ze zm.)
- pr. weksl. – ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 160)

- r.i.b. – rozporządzenie Ministra Finansów z 29.03.2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2018 r. poz. 757)
- rozporządzenie 809/2004 – rozporządzenie Komisji (WE) Nr 809/2004 z 29.04.2004 r. wykonujące dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów emisyjnych oraz rozpowszechniania reklam (Dz. Urz. UE L 149, s. 1 ze zm.)
- rozporządzenie 2017/1129 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1129 z 14.06.2017 r. w sprawie prospektu, który ma być publikowany w związku z ofertą publiczną papierów wartościowych lub dopuszczeniem ich do obrotu na rynku regulowanym oraz uchylenia dyrektywy 2003/71/WE (Dz.Urz. UE L 168, s. 12)
- u.b.r. – ustawa z 11.05.2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1089 ze zm.)
- u.d.s. – ustawa z 16.11.2000 r. o domach składowych oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego i innych ustaw (Dz.U. poz. 1191 ze zm.) – uchylona
- u.f.i. – ustawa z 27.05.2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1355 ze zm.)
- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2018 r. poz. 1916 ze zm.)
- u.l.z. – ustawa z 29.08.1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1771 ze zm.)
- u.o. – ustawa z 15.01.2015 r. o obligacjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 483 ze zm.)
- u.o.i.f. – ustawa z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 2286 ze zm.)
- u.o.p. – ustawa z 29.07.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 623 ze zm.)
- u.r. – ustawa z 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2019 r. poz. 351)
- u.z.r. – ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. z 2018 r. poz. 2017)

## Czasopisma i publikatory

- Dz.U. – Dziennik Ustaw  
MoP – Monitor Prawniczy

---

MPB	-	Monitor Prawa Bankowego
MPH	-	Monitor Prawa Handlowego
Pr.Bank.	-	Prawo Bankowe
PiP	-	Państwo i Prawo
PPH	-	Przegląd Prawa Handlowego
PPW	-	Prawo Papierów Wartościowych
Pr.Spół.	-	Prawo Spółek
PS	-	Przegląd Sądowy
PUE	-	Prawo Unii Europejskiej
PUG	-	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego

## Inne skróty

art.	-	artykuł
CESR	-	Committee of European Securities Regulators
jst	-	jednostka samorządu terytorialnego
KDPW	-	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.
KNF	-	Komisja Nadzoru Finansowego
KRS	-	Krajowy Rejestr Sądowy
lit.	-	litera
NBP	-	Narodowy Bank Polski
OECD	-	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Organisation for Economic Co-operation and Development)
por.	-	porównaj
red.	-	redakcja
SN	-	Sąd Najwyższy
SP	-	Skarb Państwa
ust.	-	ustęp
UE	-	Unia Europejska
n.	-	następne (-a, -y)



## Rozdział I

# ZAGADNIENIA OGÓLNE

## Literatura

- A. Chłopecki, *Czy w polskim prawie obowiązuje zasada numerus clausus papierów wartościowych?*, PS 1994/2
- A. Chłopecki, *Definicja papierów wartościowych dłużnych*, „Zeszyty Prawnicze” 2003/2
- A. Chłopecki, *Publiczny obrót i instrumenty finansowe – redefiniowanie podstawowych pojęć prawa rynku kapitałowego*, PPH 2005/11
- J. Jastrzębski, *Pojęcie papieru wartościowego wobec dematerializacji*, Warszawa 2009
- Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 3, red. K. Osajda, Warszawa 2017
- Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część szczególna*, t. III, red. A. Kidyba, Warszawa 2010
- Kodeks cywilny*, t. 2, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2018
- T. Komosa, *Papiery wartościowe*, PPH 1995/4
- M. Michalski, *Systematyka typów normatywnych papierów wartościowych*, PPW 2000/2
- M. Michalski, *Zasada numerus clausus w prawie papierów wartościowych*, Pr.Spół. 1995/11–12
- J. Mojak, *Prawo papierów wartościowych*, Warszawa 2004
- Prawo rynku kapitałowego. Komentarz*, red. T. Sójka, Warszawa 2015
- Prawo rynku kapitałowego. Komentarz*, red. M. Wierzbowski, L. Sobolewski, P. Wajda, Warszawa 2018
- Problemy kodyfikacji prawa cywilnego: (studia i rozprawy): księga pamiątkowa ku czci profesora Zbigniewa Radwańskiego*, red. S. Sołtyński, Poznań 1990
- M. Romanowski, *Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Komentarz*, Warszawa 1999
- M. Romanowski, *Zagadnienia ogólne papierów wartościowych [w:] System prawa prywatnego*, t. 18, red. A. Szumański, Warszawa 2016
- Studia z prawa gospodarczego i handlowego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Stanisława Włodyki*, red. E. Bednarska-Gryniewicz, Kraków 1996
- A. Szpunar, *Podstawowe problemy papierów wartościowych*, PiP 1991/2



F. Zoll, *Klauzule dokumentowe. Prawo dokumentów dłużnych ze szczególnym uwzględnieniem prawa papierów wartościowych*, Warszawa 2004

## 1. Źródła papierów wartościowych

Od wielu lat zwiększa się znaczenie papierów wartościowych w globalnej gospodarce. Także w Polsce, po przemianach 1989 r., możemy obserwować wzrost zainteresowania zarówno praktyki obrotu, jak i doktryny zagadnienia papierów wartościowych, co skutkowało przywróceniem do polskiego porządku prawnego regulacji ogólnych papierów wartościowych. Mimo tak istotnej roli brak jest w prawie polskim legalnej definicji terminu „papiery wartościowe”, której można byłoby przypisać charakter ogólnosystemowy.

Źródła prawa istotne dla prawa papierów wartościowych można podzielić na te, w których znajdują się przepisy prawa mające znaczenie ogólne, właściwe dla papierów wartościowych każdego typu (**przepisy podstawowe**), oraz na **przepisy szczególne** mające specyficzną treść i znaczenie. Podstawowym aktem prawnym rangi ustawowej, regulującym papiery wartościowe stanowi kodeks cywilny, w szczególności art. 921<sup>6</sup>–921<sup>16</sup>k.c.

Jednocześnie należy wskazać na przepisy szczególne, regulujące określone typy papierów wartościowych. **Wśród takich aktów prawnych należy wskazać przepisy:**

- 1) ustawy z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe – regulujące zasady wystawiania i obrotu weksłami;
- 2) ustawy z 28.04.1936 r. – Prawo czekowe – regulujące zasady wystawiania i obrotu czekami;
- 3) ustawy z 15.01.2015 r. o obligacjach – określające zasady emisji, zbywania, nabywania i wykupu obligacji;
- 4) ustawy z 27.05.2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi – regulujące zasady emisji certyfikatów inwestycyjnych przez fundusze inwestycyjne zamknięte;
- 5) ustawy z 18.09.2001 r. – Kodeks morski – regulujące konosamenty;
- 6) ustawy z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe – regulujące zasady emisji bankowych papierów wartościowych;
- 7) ustawy z 27.08.2009 r. o finansach publicznych – regulujące skarbowe papiery wartościowe (bony skarbowe, obligacje skarbowe);

8) ustawy z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych – regulujące zasady emisji akcji, ich obrót i rodzaje.

Dodatkowo w tym miejscu należy wspomnieć o ustawach rynku kapitałowego, w tym o ustawie z 29.07.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych i ustawie z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, regulujących obrót zdematerializowanymi papierami wartościowymi.

## 2. Funkcje papierów wartościowych

### 2.1. Wprowadzenie

Omówienie papierów wartościowych nie może być dokonane bez odniesienia się do funkcji, jakie poszczególne typy odgrywają w obrocie. To bowiem obrót gospodarczy i potrzeby uczestników obrotu papierami wartościowymi przyczyniły się do powstania poszczególnych typów papierów wartościowych. W doktrynie można spotkać się, w odniesieniu do funkcji papierów wartościowych, z określeniem „zdolność”, rozumianym jako zdolność do osiągnięcia za ich pomocą określonych celów gospodarczych. Takie podejście – jako niejasne – zostało jednak poddane krytyce. W konsekwencji przeważająca część polskiej doktryny opowiedziała się za stosowaniem określenia „funkcja” jako właściwej<sup>1</sup>.

Przez **pojęcie funkcji** należy rozumieć takie właściwości, immanentne dla papieru wartościowego jako konstrukcji prawnej, które są im nieodłączne i przemawiają za przydatnością i atrakcyjnością tej konstrukcji z punktu widzenia zastosowań gospodarczych.

W doktrynie prawa cywilnego jako najprostszy przyjmuje się podział na funkcje ogólne i funkcje szczególne. Funkcje ogólne to funkcje, jakie spełnia każdy papier wartościowy bez względu na rodzaj (typ) danego papieru wartościowego. Natomiast funkcje szczególne to takie, które właściwe są jedynie niektórym typom papierów wartościowych. Od funkcji papierów wartościowych należy odróżnić ich gospodarcze zastosowanie. Zakres zastosowania gospodarczego papierów wartościowych jest znaczeniowo szerszy aniżeli ich funkcje i może być właściwie nieograniczony. O gospodarczym zastosowaniu papierów wartościowych decyduje zarówno ich natura juretyczna, jak i podmioty stosunku zobowiązaniowego będącego elementem papieru wartościowego<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> J. Jastrzębski, *Pojęcie papieru wartościowego wobec dematerializacji*, Warszawa 2009, s. 19.

<sup>2</sup> Podział i przedstawienie funkcji na podstawie M. Romanowski, *Zagadnienia ogólne papierów wartościowych* [w:] *System prawa prywatnego*, t. 18, red. A. Szumański, Warszawa 2016, s. 8 i n.; oraz I. Weiss, *Obligacje* [w:] *System prawa prywatnego*, t. 19, red. A. Szumański, Warszawa 2006, s. 399 i n.

## 2.2. Funkcje ogólne

Omawiając funkcje papierów wartościowych wśród funkcji ogólnych, w literaturze wskazuje się:

- 1) **funkcję legitymacyjną**, która polega na określeniu formalnych zasad identyfikacji osoby uprawnionej z papieru wartościowego i ułatwieniu takiej identyfikacji;
- 2) **funkcję obiegową**, która polega na uproszczonym sposobie przenoszenia zbywalnych praw majątkowych wyrażonych w dokumencie. Funkcja obiegowa stanowi funkcję pierwotną papierów wartościowych<sup>3</sup>.

Odnosząc się do funkcji legitymacyjnej, należy wskazać regulację art. 921<sup>7</sup> k.c. Stosownie do powyższego przepisu, spełnienie świadczenia do rąk posiadacza legitymowanego treścią papieru wartościowego zwalnia dłużnika, chyba że działał on w złej wierze. Powyższa regulacja stanowi wyjątek od zasady określonej w art. 452 k.c., zgodnie z którą jeżeli świadczenie zostało spełnione do rąk osoby nieuprawnionej do jego przyjęcia, a przyjęcie świadczenia nie zostało potwierdzone przez wierzyciela, dłużnik jest zwolniony w takim zakresie, w jakim wierzyciel ze świadczenia skorzystał.

Postanowienia art. 921<sup>7</sup> k.c. w sposób wyraźny zakładają więc domniemanie, że posiadacz papieru wartościowego jest podmiotem legitymowanym do otrzymania świadczenia (**legitymacja formalna**). Dłużnik nie może się więc uchylić od spełnienia świadczenia na rzecz osoby, która jest uprawniona do żądania świadczenia od dłużnika zgodnie z treścią dokumentu. W przypadku działania w złej wierze zostaje wyłączona legitymacja formalna. Przez złą wiarę należy rozumieć wiedzę dłużnika o tym, że odbiorca świadczenia nie jest wierzycielem, lub niedołożenie przez niego należytej staranności przy weryfikacji tej okoliczności.

## 2.3. Funkcje szczególne

Dodatkowo, w zależności od typu papierów wartościowych, można wyróżnić funkcje szczególne, właściwe danej grupie papierów wartościowych. Kryterium odróżniającym funkcje szczególne papieru wartościowego od jego funkcji ogólnych jest to, że funkcje szczególne są określane nie dla papieru wartościowego jako uniwersalnej instytucji prawnej, ale odrębnie dla poszczególnych typów papierów wartościowych.

W większości podziałów wskazuje się następującą klasyfikację funkcji szczególnych papierów wartościowych:

---

<sup>3</sup> M. Romanowski, *Zagadnienia ogólne...* [w:] *System...*, t. 18, red. A. Szumański, s. 8 i n.

**Rafał Woźniak** – doktor nauk prawnych, wykładowca na Akademii Leona Koźmińskiego, specjalizuje się w zagadnieniach związanych z rynkiem kapitałowym, prawem handlowym, jak również w kwestiach korporacyjnych oraz prawie papierów wartościowych.

W podręczniku przedstawiono kluczowe zagadnienia i instytucje prawa papierów wartościowych, takie jak:

- pojęcie, rodzaje i funkcje papierów wartościowych,
- przenoszenie praw z papierów wartościowych,
- podstawowe wierzycielskie papiery wartościowe (weksle, czeki, obligacje, listy zastawne, bankowe papiery wartościowe, skarbowe papiery wartościowe),
- towarowe papiery wartościowe (konosamenty i dowody składowe),
- udziałowe papiery wartościowe (akcje i certyfikaty inwestycyjne),
- regulacje związane z obrotem papierami wartościowymi na rynku kapitałowym.

Przejrzysty układ treści ułatwi Czytelnikom przyswojenie zawartego w książce materiału.

Podręcznik jest przeznaczony dla studentów kierunków prawniczych i ekonomicznych, a także dla wszystkich osób, które są zainteresowane tematyką prawa papierów wartościowych.

**LEXOTEKA**  
*więcej niż podręcznik*

Poszukaj pozostałych podręczników  
dostępnych online

[www.lexoteka.pl](http://www.lexoteka.pl)



**ZAMÓWIENIA:**

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8187-000-9



CENA 69 ZŁ (W TYM 5% VAT)